Kvinnors hälsa

Liberalerna vill förbättra kvinnors förutsättningar för hälsa och livskvalitet. Varje individ har rätt till vård utifrån sina behov, men vi ser idag strukturella problem som missgynnar kvinnors hälsa, särskilt äldre kvinnors. Att vara kvinna påverkar ofta både hälsan och tillgången till vård. Biologiskt kön kan innebära andra sjukdomsrisker och behov av anpassad behandling.

I många delar av världen nekas kvinnor fortfarande rätten till preventivmedel och säker abortvård. Därför krävs ett starkt jämställdhetsperspektiv i hälso- och sjukvårdspolitiken, för att utveckla vården och fördela resurser utifrån individens behov. Liberalerna vill att alla kvinnor ska få tillgång till en trygg, jämlik och högkvalitativ vård som stärker deras hälsa genom hela livet.

- Värna valfriheten och vårdval som avser kvinnors sjukvård.
- Kunskapslyft inom primärvården för kortare väg till diagnos
- Stärk tillgängligheten till gynekologiska mottagningar
- Utveckla vårdval gynekologi mer fler kompetenser
- Etablera ett specialistcentrum för kvinnors hälsa

Kvinnors hälsa påverkas av biologiska, medicinska och sociala faktorer genom hela livet. Från puberteten, via eventuella graviditeter och klimakteriet, till hög ålder möter kvinnor hälsoutmaningar som i flera avseenden skiljer sig från mäns. Kvinnor har en högre medellivslängd, men lever oftare med flera kroniska sjukdomar och komplexa vårdbehov.

Trots detta har kvinnors hälsa länge fått stå tillbaka inom forskning, vårdutveckling och resursfördelning. Sjukdomar och syndrom som enbart eller huvudsakligen drabbar kvinnor är underbeforskade, underfinansierade och underdiagnostiserade.

Kunskapsluckor om kvinnors hälsa får påtagliga konsekvenser för såväl diagnostik som behandling. Kvinnor med exempelvis endometrios, PMOS eller svåra klimakteriebesvär kan behöva vänta i många år på korrekt diagnos och adekvat behandling. Förlossningsskador upptäcks inte alltid i tid, vilket riskerar att leda till långvariga besvär och försämrad livskvalitet. Vid hjärt-kärlsjukdom kan kvinnor få diagnos senare än män eftersom symtombilden ofta skiljer sig från den traditionella beskrivningen. Samtidigt drabbas kvinnor i

högre utsträckning av psykisk ohälsa, kronisk smärta och autoimmuna sjukdomar.

En jämställd sjukvård handlar inte om att kvinnor och män ska behandlas lika i alla situationer. Det handlar om att vården ska utgå från patientens faktiska behov och den bästa tillgängliga kunskapen. För att uppnå detta krävs ett ökat fokus på kvinnors hälsa inom forskning, prevention, diagnostik, behandling och uppföljning.

Kvinnolyftet

Syftet med Kvinnolyftet som Liberalerna i Region Stockholm presenterade i augusti 2026 är att ange riktning och ambition för regionens långsiktiga arbete med kvinnors hälsa. Du kan ta del av alla reformförslag i Kvinnolyftet här.

Programmet omfattar inte graviditets- och förlossningsvården. Ambitionen har i stället varit att lyfta de delar av kvinnohälsan som alltför ofta hamnar i skymundan, trots stor betydelse för livskvalitet, arbetsförmåga och hälsa genom hela livet.

REGIONAL STRATEGI FÖR KVINNORS HÄLSA

Region Stockholm genomför viktiga insatser för kvinnors hälsa, men arbetet saknar i dag en samlad strategisk inriktning. Liberalerna vill ta fram en regional strategi för kvinnors hälsa med tydliga mål för tillgänglighet, kunskapsutveckling, forskning, kompetensförsörjning och jämlik vård. Strategin ska följas upp årligen och ligga till grund för regionens långsiktiga arbete med att stärka kvinnors hälsa genom hela livet.

KORTARE VÄNTETIDER I ABORTVÅRDEN

Den som har fattat beslut om att göra abort ska kunna känna sig trygg med att få vård snabbt. I dag säger lagen att abort ska erbjudas "skyndsamt", men det saknas en tydlig tidsgräns. Det innebär att väntetiderna skiljer sig åt och att kvinnor i vissa fall kan behöva vänta flera veckor på vård. En lång väntan kan skapa oro och innebär dessutom att graviditeten hinner fortskrida innan aborten kan genomföras.

Liberalerna har nationellt föreslagit att abortlagen ses över och att abortvård ska erbjudas inom högst en vecka. I väntan på en sådan lagändring bör Region Stockholm gå före och säkerställa att en veckogaranti vid abortvården blir verklighet.

Den nya abortlagstiftningen förbättrar också förutsättningarna för en veckogaranti. När hela den medicinska aborten kan genomföras i hemmet och barnmorskor får möjlighet att självständigt handlägga medicinska aborter kan vården organiseras mer flexibelt och kapaciteten användas bättre. Därmed skapas bättre möjligheter för Region Stockholm att erbjuda abortvård inom en vecka och samtidigt säkerställa en jämlik tillgång till vården i hela länet.

KUNSKAPSLYFT INOM PRIMÄRVÅRDEN FÖR KORTARE VÄG TILL DIAGNOS

Alltför många kvinnor får vänta orimligt länge på rätt diagnos och behandling. Vid exempelvis endometrios tar det i genomsnitt sju till åtta år att få en diagnos, trots att symtomen ofta debuterar redan i tonåren eller

tidigare. Alltför ofta avfärdas besvären som vanlig mensvärk, urinvägsinfektion eller IBS, vilket leder till att patienter bollas mellan olika vårdgivare innan de får rätt utredning och behandling. Även kvinnor med klimakteriebesvär möter alltför ofta bristande kunskap och får inte tillgång till den vård och behandling de behöver i tid.

Vi vill därför genomföra ett kunskapslyft om kvinnors hälsa i primärvården, med särskilt fokus på vårdcentraler och ungdomsmottagningar. Kunskapen om kvinnosjukdomar, menstruationsrelaterade besvär och klimakteriet behöver stärkas
i hela vårdkedjan för att fler ska få rätt bedömning och behandling i ett tidigt skede.

Eftersom många sjukdomstillstånd debuterar redan under skolåren behöver samverkan mellan hälso- och sjukvården, ungdomsmottagningarna och elevhälsan utvecklas. Regionen ska bidra med kunskapsstöd, gemensamma arbetssätt och tydliga vårdvägar så att unga med återkommande eller svåra besvär uppmärksammas tidigare och snabbare hänvisas till rätt vårdnivå. Ingen ska behöva vänta i åratal på en diagnos när symtomen ofta finns redan i ung ålder.

STÄRK TILLGÄNGLIGHETEN TILL GYNEKOLOGISKA MOTTAGNINGAR

Tillgängligheten till gynekologisk vård har försämrats under det S-ledda styret. Antalet mottagningar inom vårdval gynekologi har minskat från 41 till 32 under mandatperioden, samtidigt som den geografiska spridningen har försämrats. Konsekvensen är en ökad koncentration av vården till innerstaden och längre resvägar för många kvinnor, inte minst i länets ytterområden.

Liberalerna vill stärka vårdval gynekologi genom bättre villkor för vårdgivarna, så att fler mottagningar kan finnas kvar och etableras i hela länet. Möjligheten till digitala uppföljningsbesök ska byggas ut där det är medicinskt lämpligt. Det ökar tillgängligheten och gör det enklare för patienterna att få kontakt med vården. Ersättningssystemet ska bättre spegla vårdens innehåll. Vårdgivare ska få rimlig ersättning för patienter med komplexa vårdbehov och för särskilt tidskrävande besök.

UTVECKLA VÅRDVAL GYNEKOLOGI MED FLER KOMPETENSER

Kvinnors hälsa kräver ofta insatser från flera professioner. Dagens vårdval gynekologi är dock utformat på ett sätt som försvårar ett multiprofessionellt arbetssätt och gör det svårt att fullt ut bedriva vård i linje med nationella riktlinjer. Exempelvis rekommenderar Socialstyrelsen fysioterapeutiska insatser vid klimakteriebesvär, men sådana kompetenser omfattas inte naturligt av vårdvalet.

Många kvinnor med exempelvis endometrios, kronisk bäckensmärta och andra långvariga gynekologiska besvär är dessutom i behov av samordnade insatser från flera yrkesgrupper. Vi vill därför utveckla vårdval gynekologi så att fler professioner kan bidra till en mer sammanhållen, tillgänglig och kunskapsbaserad vård för kvinnor genom hela livet.

Södersjukhuset har bland annat en hög kompetens och väl fungerande vård för kvinnor som lider av endometrios och är ett av fyra sjukhus i landet med det nationella uppdraget att erbjuda högspecialiserad vård för dessa kvinnor.

ÖKA KUNSKAPEN OM KLIMAKTERIET GENOM BEFINTLIGA SCREENINGPROGRAM

Många kvinnor saknar kunskap om klimakteriets symtom och vilka möjligheter till stöd och behandling som finns. Samtidigt har vården en unik möjlighet att nå kvinnor i den aktuella åldersgruppen genom etablerade screeningprogram.

Liberalerna vill att information om klimakteriet integreras i kallelser till mammografi och gynekologisk cellprovtagning. Informationen bör beskriva vanliga symtom, tillgängliga behandlingsalternativ och hur man söker vård. Ett självskattningsverktyg för klimakteriebesvär, exempelvis Menopause Rating Scale (MRS), bör också bifogas.

Förslaget kan ge stora vinster genom ökad kunskap, tidigare upptäckt av besvär och snabbare kontakt med vården. Det bidrar också till att stärka synen på klimakteriet som en naturlig men viktig folkhälsofråga.

SLOPA ÖVRE ÅLDERSGRÄNSER I CANCERSCREENING

Sverige har ett av världens bästa screeningprogram för bröstcancer. Bröstcancer är den vanligaste cancersjukdomen bland kvinnor, där cirka 20 kvinnor insjuknar varje dag. Chansen att bli botad från bröstcancer har dock ökat de senaste årtiondena vilket bland annat beror på tidig upptäckt. Trots det väljer endast 6-7 av 10 kvinnor att delta i screening av bröstcancer. Därför är det angeläget att Regionalt cancercentrums (RCC) arbete för att få fler kvinnor att delta i screening fortsätter, bland annat genom riktad information till invånarna. Regionen stödjer utvecklingsarbetet för effektivare tidsbokning, för att öka tillgängligheten.

Mammografi är en viktig och effektiv åtgärd för att upptäcka bröstcancer tidigt. För att stärka bröstcancervården behöver screeningen bli mer individanpassad, med relevanta metoder och flexibla intervaller. Den övre åldersgränsen på 74 år ska tas bort, eftersom var fjärde kvinna som drabbas av bröstcancer är äldre än så.

Kvinnor bör också få information om de har täta bröst, eftersom det kan göra cancer svårare att upptäcka vid mammografi. De ska då kunna erbjudas kompletterande screening.

Samma princip bör gälla för screening mot livmoderhalscancer. I dag erbjuds kvinnor mellan 23 och 70 år regelbunden HPV-screening och cellprovtagning. Eftersom HPV-infektioner och cellförändringar kan utvecklas under lång tid även efter 70 års ålder bör den övre åldersgränsen tas bort. Regelbunden screening och HPV-vaccination är effektiva verktyg för att förebygga och upptäcka livmoderhalscancer i tid.

KLIMAKTERIESÄKRA REGIONENS ARBETSPLATSER

Sjukskrivningstalen är höga bland kvinnor i klimakterieåldern, samtidigt som kunskapen om klimakteriets påverkan på hälsa och arbetsförmåga fortfarande är begränsad. Symtom som sömnsvårigheter, koncentrationsproblem, ångest, nedstämdhet, hjärtklappning och extrem trötthet förväxlas ofta med stress, utmattning eller psykisk ohälsa. Det leder till att många kvinnor inte får rätt stöd eller behandling i tid.

Liberalerna vill därför klimakteriesäkra regionens arbetsplatser. Chefer ska erbjudas obligatorisk utbildning om klimakteriets påverkan på hälsa och arbetsliv, medan medarbetare ska erbjudas frivilliga

utbildningsinsatser. Kvinnor mellan 40 och 60 år ska också ges möjlighet till rådgivning och stöd på arbetstid.

Genom ökad kunskap, tidiga insatser och ett bättre stöd på arbetsplatsen kan fler kvinnor fortsätta arbeta och må bra genom klimakteriet. Det stärker både medarbetarnas hälsa och vårdens kompetensförsörjning, samtidigt som sjukfrånvaron kan minska.

SÄKERSTÄLL TILLGÅNG TILL ÖSTROGENLÄKEMEDEL

Antalet kvinnor som behandlas med östrogenläkemedel har ökat stadigt under det senaste decenniet i takt med att kunskapen om klimakteriet ökat och fler kvinnor fått rätt diagnos och behandling. När Socialstyrelsen uppdaterade sina riktlinjer för vård vid klimakteriebesvär 2025 ökade efterfrågan ytterligare. Detta, i kombination med en begränsad global produktion och ett hårt prispressat svenskt läkemedelssystem som gör andra marknader mer attraktiva för läkemedelsföretagen, har bidragit till en långvarig brist på flera östrogenläkemedel. Många kvinnor har därför tvingas byta behandling, stå utan sin ordinarie medicin eller till och med resa till andra länder för att få tag på läkemedel.

Liberalerna vill att Region Stockholm, inom ramen för sitt ansvar, tar en mer aktiv roll för att säkra tillgången till hormonläkemedel och ge patienterna den behandling de ordinerats. Ingen kvinna ska behöva stå utan en medicin som är avgörande för hennes hälsa och livskvalitet.

SPECIALISTCENTRUM FÖR KVINNORS HÄLSA

Genom etablerandet av ett specialistcentrum för kvinnors hälsa kan vi samla kunskap, stärka kompetensen och driva utvecklingen inom områden där vården länge varit eftersatt. Det gäller inte minst endometrios, PMOS, kronisk smärta och klimakteriebesvär. Centret ska fungera som ett kunskapsnav för hela länet och bidra till att sprida bästa praxis, utbilda vårdpersonal och följa upp vårdens kvalitet och resultat.

Uppdaterad: 1 september 2026